

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

II. An Deus necessario diligit creaturas possibles, dilectione simplicis
co[m]placentiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

excludit omnem rationem mali; igitur non solum habere gaudium, sed etiam desiderium. Quod Deus habeat verum gaudium & fruitionem respectu sui proprii boni, constat; quia hi auctus nullam in suo conceptu formaliter imperfectionem inuoluunt; & ex alia parte sunt ad complementum beatitudinis; ergo non sunt denegandi Deo summe beato. Quod vero non habeat proprium actum desiderij, aut spei, etiam constat: tum quia huiusmodi auctus supponunt priuationem aliquius boni, ad quod consequendum agens tendit per desiderium, & spem: Deus autem nullam habere potest priuationem boni sibi convenientis.

10. Dicess. Potest Deus se ipsum quoad exercitium non diligere, ut finem creaturarum, ergo. Assumptum probo, quia potest Deus quoad exercitium non diligere creaturas, ut bonum sibi concupitum: ergo potest quoad exercitium se ipsum non diligere, ut finem creaturarum. Consequentia constat; nam idem amor, qui tendit ad bonum concupitum, & dicitur concupiscentia, tendit ad subiectum, cui tale bonum concupiscitur, tanquam fini *Cui*, & dicitur charitas: ergo si potest Deus quoad exercitium sibi non amare bonum creatum, potest se ipsum non diligere ut finem creaturarum. Respondeo, concedendo totum discursum quoad creaturas existentes; nam quia ratione Deus liberè amat illas, liberè etiam quoad exercitium amat se ipsum, ut finem earum. Cuius ratio est. Quia sicut tale bonum non est necessarium ad ullam sui perfectionem, ita non necessariò illud amat, & consequenter non necessariò quoad exercitium se ipsum diligit, ut finem in ordine ad tale bonum. Dixi, quoad exercitium, quia quoad specificationem non potest Deus se ipsum non diligere, finem creaturarum existentium, quia non potest Deus in productione creaturarum alium finem ultimatum intendere, quam se ipsum.

11. Deducitur secundò, amorem inceptum non solum directè tendere ad Deum, ut bonum, sed etiam quasi reflexè ad se ipsum, per infinitas reflexiones virtuales ratione inadæquata distinctas, ut supra docuimus de actu cognitionis, quo Deus directè cognoscit se ipsum, & simul quasi reflexè cognoscit ipsum vel cognitionis actu. Fundamentum est. Quia amor Divinus est infinite perfectus, & adæquatè comprehensivus totius bonitatis & amabilitatis in creaturæ; ergo non solum directè tendit ad Deum, sed etiam quasi reflexè tendit ad se ipsum, diligendo omnem rationem bonitatis, quæ per infinitas quasi reflexiones in eodem actu, per inadæquatas rationes distinguiri posset.

12. Deducitur tertio, Deum non habere verum actum amicitiae erga se; habere tamen verum actum amoris concupiscentiae. Ratio prioris partis est. Quia amor amicitiae, non est nisi inter distinctas naturas intellectuales; est enim mutua communicatio amoris, qui distinctas voluntates essentialiter supponit. Ratio vero posterioris partis est: quia idem amor, quo Deus amat omnia bona creata propter se ipsum, quatenus terminatur ad bona ipsa creata, concupita propter se ipsum, tanquam propter finem *Cui*, diciturque amor concupiscentiae.

13. Deducitur quartò, Deum habere verum & proprium gaudium, & fruitionem respectu sui proprii boni, non autem desiderium, aut spem; respectu vero creatura-

14. Dicess. Potest Deus habere priuationem honoris & gloria extrinseca; ergo ad hanc saltem tendere potest proprio actu desiderij, vel spei. Sed contra, quia sicut honor & gloria extrinseca non est proprium bonum Dei, nisi per denominationem extrinsecam ab actu creaturæ honorantis & glorificantis Deum; ita nec ad illud consequendum ferri potest proprio actu desiderij, qui solum est ad bonum intrinsecum. Tum quia spes est de bono arduo, & alterius auxilio consequendo. Deo autem nihil potest esse arduum, aut alterius auxilio consequendum. Demum quod Deus habere possit proprium actum desiderij respectu creaturæ, probatur: quia de ratione desiderij est, actu complacientiae ferri ad bonum absens: Deus autem respectu creaturæ ferri potest, & de facto ferri, actu complacientiae ad bonum illi absens, dum actu complacientiae omnibus æternam beatitudinem optat, quod est bonum à plerisque creaturis absens.

SECTIO II.

An Deus necessario diligit creaturas possibiles dilectione simplicis complacentia?

15. PRÆSENS controværia non est, an Deus creaturas possibiles diligat necessario quoad specificationem, quia cum creaturæ possibiles nullam includant rationem mali, propter quam possint esse obiectum Diuinæ displicantiae, non possunt à Deo odio haberí: solum igitur controværia est, de necessitate quoad exercitium, an Deus necessario diligit illas, quoad exercitium actus.

16. PRIMA sententia negat. Est Bonavent. in primo dist. 45. arr. 1. q. 2. Capreoli art. 2. ad argumenta Aureoli cōtra primam conclusionem, Ferratiensis 4. contra Gentes, cap. 13 §. dicitur secundo, Bannez 1. p. q. 34. art. 3. Zumel ibidem disput. i. ad terrium, Suarez 2. tomo Metaph. disput. 30. sect. 16. & lib. II. de Trinitate cap. 2. in fine, Gonzalez 1. p. disput. 42. sect. 2. Machin. disput. 40. sect. 2. Probatur

s.Thom.

Probatur primò auctoritate S. Thomæ 1. p. q. 19. art. 2. Affirmans, Deum solum diligere se ipsum necessariò, cætera verò libere.

17. Secundò. Ea tantum Deus necessariò diligit, sine quibus non posset suum esse perfectè existere: at sine creaturis possibilibus posset Diuinum esse perfectè existere, ergo.

18. Tertiò. Habitudo Diuinæ voluntatis ad creaturas possibiles, non est tam necessaria, quam ad propriam bonitatem; aliqui tam necessaria esset bonitas creata, quam increata; & consequenter eodem modo Diuina voluntas penderet à bonitate creata, atque ab increata; igitur potuit in Deo non esse, quia quidquid non est necessarium, ut Deus, potest in Deo non esse.

19. Quartò. Creaturæ possibiles non adæquant totam virtutem voluntatis Diuinæ; ergo illam non necessitantur. Antecedens pater. Consequentia probatur, quia potentia solum necessitatibus à suo obiecto adæquato, & principali.

20. Quintò. Sequeretur, quod Deus æqualiter amaret se, & creaturas, quia amat illas per modum naturæ secundum totam vim amandi.

21. Sextò. Sequeretur, quod omnes creaturas Deus æqualiter diligenter; quod dici non potest, cum illæ sint inæquales, & Deus diligat res iuxta diligibilitatem earum.

22. Septimò. Creatura possibiles nullam habent bonitatem in se; ergo non sunt aptæ terminare amorem Diuinum. Antecedens probatur; quia fundamentum omnis bonitatis est existentia, qua carent creaturæ possibiles.

23. Octauò. Deum amare creaturas est velle illis bonum: at Deus nullum bonum vult creaturis possibilibus, quoniam primum bonum est esse existentia; sed non vult eis bonum existentia, ut patet: ergo.

24. Nonò. Beati non necessariò amant creaturas possibiles, ergo nec Deus.

25. Decimò. Sequeretur. Spiritum Sanctum procedere ex amore creaturarū; quod falsum est, quoniam Deus non procedit, nisi ex Deo.

26. Undecimò. Voluntas Diuina non necessariò odit malū possibile, ergo nec necessariò amat bonum possibile. Antecedens probatur; quia malum possibile non potest odio haberi nisi ut cognitum; sed ut cognitum non est quid distinctum à Deo; ergo.

27. SECUND A sententia affirmat. Est Scoti in 3. dist. 32. Aureoli in primo dist. 47. art. 1. §. ex premissis, & art. 2. §. restat. Caietani 1. p. q. 34. art. 3. §. ad imaginationes Scoticas. Vasquez disput. 79. c. 2. Arrubalis disp. 43. c. 3. Suar. in metaph. disp. 30. sect. 16. & de Trinit. l. ii. c. 2. in fine: Ruiz de voluntate Dei disp. 6. sect. 2. Quæ sententia probabilior est, & nobis sequenda. Fundamentum est. Quia creaturæ possibiles, vel considerantur secundum esse eminentiale, quod habet in Deo, ut in causa; vel secundū esse intelligibile, quod

habent in Deo, ut in specie expressa; vel secundum esse, quod possunt secundum propriam naturam in se ipsis participare: atque secundum omne esse creaturæ necessariò diliguntur à Deo: ergo. Quoad primum & secundum esse, pater; nam secundum hoc esse, creatura est ipsa creatrix essentia, & vita Dei. Quoad tertium esse, in quo tantum est præsens controversia.

28. Probatur secundò. Creatura secundum hoc esse est necessarius terminus Diuinæ essentia, ut exemplabilis & imitabilis; igitur secundū hoc esse à Deo necessariò diliguntur. Consequentia probatur; nam Deus necessariò diligit, quidquid cum suo esse necessariò connectitur; cædem namque necessitate diliguntur finis, & quidquid cum fine necessariò connectitur: sed Deus necessariò diligit suū esse, ergo & quidquid cum illo necessariò connectitur. Antecedens ostendo; nam Diuina essentia est essentialiter participabilis, & omnipotens; ergo necessariò infert creaturas, ut participatiuas suæ essentia, & terminos suę omnipotentia; ergo ut sic eas necessariò diligit. Hæc ultima consequentia probatur; nam Deus necessariò diligit id, si ne quo sua perfectio non consisteret; sed sine creaturis possibilibus perfectio exemplaris, & omnipotentia in Deo non consisteret; nā sublati creaturi possibilibus, & exemplabilibus, tanquam à posteriori tolleretur à Deo perfectio omnipotentia, & exemplaris, non proper dependentiam Dei à creaturis, sed propter necessariam dependentiam creaturarum à Deo; ed quod talis naturæ & perfectionis est Deus, ut necessariò inferat creaturas possibiles, & exemplabiles: sicut sublati risibili tollitur essentia hominis, non quia essentia hominis pendet à risibili, sed quia positæ essentia hominis, ex ea necessariò sequitur risibili. Igitur Deus necessariò diligit possibilia, tanquam terminos, sine quibus sua perfectio non consisteret. Neque hoc est tantum diligere suam omnipotentiam, aut essentiam, sed terminos etiam suæ omnipotentia, & essentia, secundum illud esse, quod possunt in se ipsis participare, quoniam ut sic formaliter sunt termini participabiles Diuinæ essentia: licet Deus primariò diligit suam essentiam, & omnipotentiam, secundariò verò terminos eiusdem essentia omnipotentia.

29. Probatur secundò. Voluntas Dei non potest esse suspensa circa creaturas possibiles; ergo vel illas necessariò diligit affectu simplicis complacentia, vel odit affectu simplicis disiplentia: non potest eas odire affectu disiplentia, cum in illis nulla appearat ratio mali; ergo necessario diligit affectu complacentia. Antecedens probo: quia talis suspensio dicit imperfectionem in Deo, imporrat enim negationem ultimæ determinationis suæ voluntatis, quam Deus habet, aduersarijs eriam fatentibus, circa omnes creaturas tam existentes, quam non existentes; illas positiue volendo, has po-

Scotus.
Aureolus.
Suarez.
Caietanus.
Ruiz.
Vasquez.
Arrubal.
Vitor
sequenda
sententia.

fitivæ

sicut nolendo. Etenim licet Deus sit liber quoad specificationem actus circa creaturas, quia potest eas velle, aut nolle; non est tamen liber quoad suspensionem omnis actus, quia non potest eas nec velle, nec nolle; ergo nec est liber quoad suspensionem omnis actus, circa creaturas possibles; cum igitur non possit Deus ad eas ferri affectu displicantia, necessariò fertur affectu complacentia.

30. Dic s. Potest Deus ferri actu positivo efficacis nolitionis ad creaturas non existentes; ergo potest actu positivo ineffacis nolitionis ferri ad creaturas possibles: ergo si ad eas non fertur actu complacentia, non necessariò fertur actu displicantia, cum ferri possit actu ineffacis nolitionis, nolendo actu ineffaci possibiliter ipsarum. Respondeo, negando primam consequentiam, quia non minus repugnat, Deum ferri actu simplicis nolitionis, quam displicantia ad creaturas possibles; quia nolle simplici affectu creaturas possibles, est eas nolle habere essentialē bonitatem, quam habent: hoc autem Deus velle non potest, alioquin velle posset, suam essentiam non esse imitabilem, atque exemplabilem à creaturis.

31. Tertiò probatur destruendo potissimum fundatum aduersariorum. Creaturae possibles, ut sic, habent necessariam, & sufficientem bonitatem, secundum quam terminare possunt simplicem effectum Diuinæ complacentia, ergo de facto illam terminant. Consequētia constat. Nam ob hanc precipue rationem aduersarij id negant. Antecedens probo; nam creaturae possibles; etsi in statu possibilicatis nullam in se ipsis habent actualem entitatem, atque adeo actualem bonitatem, tamen possunt illam habere: & secundum hanc realem entitatem, & bonitatem, quam possunt habere, & participare ab essentia Diuinæ, terminant actum Diuinæ complacentia; qui non solum se extendit ad creaturas secundum esse eminentiale, & ideale, quod habent in Deo, ut in causa, & specie expressa, sed etiam secundum illud esse reale, quod virtute potentiae Diuinæ habere possent in se ipsis.

32. Dic s. Creature possibles non possunt secundum aliud esse diligì à Deo, nisi secundum quod cognoscuntur, & representantur ab intellectu Diuino: sed ab intellectu Diuino cognoscuntur & representantur secundum esse increatū: ergo secundum hoc tantum esse diligi possunt à Deo. Maior constat; quia nihil voluntas potest diligere, nisi quod intellectus proponit, & secundum illud esse, secundum quod proponit. Minor probatur, quia cum creaturae possibles nullū habeant esse in se ipsis nō possunt ab intellectu Diuino proponi secundum aliquod esse proprium, conditum ab esse Diuino causalī, vel idealī. Respondeo, negando, creature possibles non representari ab intellectu Diuino, secundum esse proprium creatū, non quod actu habent, sed quod habere

possunt, virtute potentiae Diuinæ. Quod esse, etsi subiectum, & realiter sit ipsum esse increatū cognitionis Diuinæ, exprimitis in se ipsa creaturas; tamen obiectum, & intentionaliter seu intelligibiliter est ipsum esse creatū, quod participare possunt creaturae in se ipsis extra Deum. Et ad hoc esse, non ut intentionaliter est in Deo, sed ut realiter esse potest in se ipso, tendit actus complacentia Diuinæ voluntatis. Nam voluntas non tendit ad obiectum, prout est in cognoscētā secundum esse intentionale, & obiectum, sed prout est, vel esse potest, in se ipso secundum esse reale & subiectum, ut docet S. Thomas I. p. q. 19. art. 6. ad secundum. Ad probationem autem minoris: licet creaturae possibles nullum habeant esse in se ipsis actu, quia tamen possunt habere, secundum tale esse, quod possent in se ipsis habere, cognoscuntur, & exprimuntur ab intellectu Diuino: licet tam ratio exprimendi, quam res ipsa intentionaliter expressa sit ipsa cognitionis Dei.

33. Ex dictis sequitur primò, in Deo non esse libertatem contradictionis: quoniam hēc in suspensione actus consistit: atqui probatum est, in Deo nullam posse esse suspensionem actus, cum necessariò debat esse ad alterutram partem positivè determinatus circa omnia; esse tamen liberratem contradictionis; quia hēc formaliter consistit, in indifference & potestate ad contrarios actus: atqui in Deo est libertas ad contrarios actus volendi, aut nolendi; siquidem eandem rem producendo, vultus destruendo, non vult: ergo.

34. Sequitur secundò, Deum liberè amare creaturas existentes, necessariò tamen ex suppositione. Prior pars patet, quia creaturae existentes non sunt necessariò connexæ cum Deo, Deus autem nihil necessariò amat, nisi quod est necessariò connexum cum sua essentia, vel omnipotētia. Posterior pars probatur; quia posito, quod Deus creaturas producat, & in esse conseruat, non potest eas non diligere, nam diligere, est velle alteri bonum; ergo hoc ipso, quod illas producit, & in esse conseruat, vult illis bonum productionis, & conservationis.

35. Ad primum primæ sententia respondō, S. Thomam loqui de amore efficaci, nam loquitur de amore, quo Deus se communicat creaturis per aliquam similitudinem fugi bonitatis qui procul dubio est amor efficax, quia respicit actualem communicatiōnem extra se.

36. Ad secundum, distingo minorem; posset Diuinum esse perfectè existere sine creaturis existentibus, concedo; sine possibiliis, nego. Nam hoc ipso, quod tollerentur possibilia, à posteriori tolleretur perfectio exemplaris, & omnipotētia in Deo; non quia talis perfectio dependet à creaturis, sed quia creaturae necessariò dependent à tali perfectione, sicut effectus secundarius necessariò pendet à forma, mediante effe-

Quo primario: primarius autem effectus quasi formalis essentia Divinitate, et reddere Deum omnipotentem, & primum exemplar omniū creaturarum; secundarius vero sunt ipsæ creature, ut possibiles & exemplabiles à Divina essentia.

37. Ad tertium dico, voluntatem Divinam ad utramque bonitatem ferri necessariò, sed ad increatam primariò, ad creatam vero secundariò; quia ad hanc fertur, ut consequam cùm increata, & ut consequentem ad illam, ut effectum ad causam, & ut exemplatum ad exemplar. Vnde concedo, in ratione necessitatis simpliciter, eodem modo esse necessariam bonitatem essentiale crearam, atque increatam, quamvis haec sit necessaria necessitate primaria, & independente; illa secundaria & dependente à primaria; nam quā necessitate Deus est participabilis, & omnipotens, eadem necessitate creature sunt participiæ, & possibiles; nam hæ necessariò consequuntur ex Deo participabili, & omnipotente. Nego autem, Divinam voluntatem pendere à bonitate creata, sicut nec penderet in increata; quoniam ad eas non tendit cum dependentia causalitatis; tametsi utramque in suo genere necessariò requirat, vnam primariò, aliam secundariò. Nec repugnat aliquid esse in Deo necessarium necessitate primaria, aliquid vero necessarium, necessitate secundaria fundata in primaria, ut constat de cognitione, quam Deus habet de se ipso, & de creaturis possibilibus, ut necessariò connexum cum obiecto primario, necessariò dilecto.

38. Ad quartum, nego consequentiam, eiusque probationem: nam nec relationes Divinæ, ut sic, adæquant voluntatem Divinam, & tamen necessariò diliguntur à Deo: quia ad hoc, ut aliquid sit necessariò diligibile, sufficit, ut sit necessariò conexum cum obiecto primario, necessariò dilecto.

39. Ad quintum, concedo, quod Deus æqualiter diligit se, & creature ex parte actus, inæqualiter vero ex parte obiectum: quia se ipsum diligit, ut obiectum primarium, creature vero, ut obiectum secundarium: tum quia se ipsum diligit iuxta suam propriam amabilitatem, creature vero iuxta amabilitatem ipsarum: ad unumquodque enim Deus fertur, iuxta mensuram perfectionis ipsius rei. Sicut se ipsum, & creature æqualiter cognoscit Deus ex parte actus, quia eodem indivisiibili actu se ipsum, & creature cognoscit, inæqualiter vero ex parte obiecti, quia se ipsum primariò, & secundum cognoscibilitatem infinitam, creature vero secundariò, & secundum cognoscibilitatem finitam. Ex his patet ad sextum.

40. Ad septimum, nego Antecedens; ad cuius probationem nego, fundamentum omnis bonitatis esse existentiam actualē, sed fundamentum bonitatis existentialis esse existentiam actualē, fundamentum vero

bonitatis essentialis esse existentiam possibilem.

41. Ad octauum, maiorem esse veram de amore efficaci, falsam vero de ineffaci, & simplici tantum complacentia, quæ ad rem tendit simplici affectu, complacendo sibi tantum in bonitate, quam in ea supponit: voluntas igitur Divina amat in creatura possibili eam bonitatem, quam supponit exemplariter causabilem ab exemplari Divino, secundum hanc, vel illam participationem bonitatis Divinæ.

42. Ad nonum, primò nego antecedens; nam etiam beati necessariò amant creature possibiles, ut necessariò connexas cum omnipotencia Dei, præsertim quas cognoscunt cognitione beata. Secundò nego consequentiam, nam beatus, quia diligit creature per actum elicitum distinctum, potest ab illis omnem actum suspendere: Deus vero, quia diligit creature per actum subsistentem, & indistinctum, nequit omnem actum ab illis suspendere.

43. Ad decimum, nego minorem; ad cuius probationem nego, ex eo quod Spiritus Sanctus procedit ex amore creaturarum, procedere ex non Deo: quia procedendo ex amore creaturarum, non procedit formaliter ex creaturis, sed ex amore creaturarum, qui formaliter est Deus. Creatura autem solum concurrent ad processionem Spiritus sancti, ut obiectum extrinsecè terminans, non ut principium intrinsecè spirans. Etenim Spiritus sanctus, dicitur solum procedere ex principio spirante, non autem obiecto terminante, saltem secundariò.

44. Ad undecimum, nego antecedens: ad probationem dico, malum possibile odio haberi à Deo, non ut formaliter expressum in Verbo, sed ut potens existere extra Verbum, quo pacto non odio habetur, ut est in Deo, sed ut potens existere in se ipso, eo modo quo malum potest in se ipso existere. Quanquam malum non exprimitur in Verbo Divino immediatè, & per se, sed mediante opposito bono, quo priuat, ut constat de ijs, quæ supra docuimus de cognitione Dei circa non entia.

SECTIO III.

Quid sit libera volitio in Deo, & quid superaddat actui necessario?

45. **H**æc est una ex difficultatibus humana ingenio inextricabilis, quæ Aristotelem 8. Phys. coagit afferere, Deum agere ex necessitate naturæ, ne, si illum faceret liberum, mutabilem faceret per liberam volitionem, quæ potuisse in Deo non esse. Hanc Valquez nodum insolubilem appellat, solis beatis mentibus manifestum; Suarez unum nostræ reli-

Aristotel.

Vasquez.

gionis